

QUARTUM ECCLESIAE SÆCULUM.

CAPUT PRIMUM.

DE EPISCOPIS ROMANÆ URBIS.

In romana Petri Cathedra sederunt quarto sæculo *Marcellinus, Marcellus, Eusebius, Melchiades, Sylvester, Marcus, Julius, Liberius, Felix II, Damasus, Siricius, Anastasius.*

XXX. Marcellinus subrogatus Caio, dicitur coronatus martyrio XVII kalendas apriles, *Diocletiano IX* et *Maximiano VIII* *coss.*, scilicet anno ær. v. 304. Narrantur ejus thurificatio et habitum de hac re sinuessanum concilium. Verum S. Pontificis lapsus videtur a donatistis confictus, et concilium illud a plurimis commentitium censetur. Martyrium, quod nonnulli in dubium revocant, comprobant vetusta Martyrologia et romanæ Ecclesiæ traditio¹.

XXXI. Suffectus *Marcellus*², qui episcopatum tenuit usque post consulatum *X Maximiani Herculis*, id est, usque ad annum 309, quo obiit inedia, et loci situ confectus in domo Lucinæ, quam ipse in Ecclesiam, Maxentius in catabulum redegerat.

XXXII. Sedit postea *S. Eusebius*, natione græcus, qui supremum diem obiit anno 311, in consulatu VIII *Maximiani*, cognomento Armentarii.

XXXIII. Ad episcopatus apicem evectus deinde est *S. Mel-*

¹ Juxta Pagii chronologiam *Marcellus* creatus est anno 308, *Eusebius* anno 310, eodemque anno post menses quatuor *Melchiades*. *Sylvester* anno 314, *Marcus* anno 335. In reliquis sæculi hujus pontificibus nulla occurrit discrepantia aut saltem minima.

² Hunc quidam ob nominis similitudinem cum Marcelino confundunt, ut contigit de Cleto et Anacleto, sicut prænotavimus in primo sæculo.

chiades aut *Miltiades*, Afer genere. Is donatistas repressit, absoluto Ceciliano cathaginensi episcopo, quem *traditionis* sacrorum codicum ipsi donatistæ insimulabant. E vivis excessit *Constantino A. III* et *Licino A. coss.*, id est, anno 313, mense decembri.

XXXIV. Rexit deinde Ecclesiam supra annos 21, hoc est, usque ad exitum anni 334, quo plenus meritis obiit, *coss. Julio Constantio* et *Rufo Albino*, *S. Sylvester* Romanus, primus omnium pontificum ob restitutam Ecclesiæ pacem et libertatem redimitus corona¹.

XXXV. Sylvestro *S. Marcus* filius Prisci :

XXXVI. Marco *S. Julius I* successit, quorum primus obiit post menses octo anno 336, *coss. Nepotiano* et *Facundo*, die 7 octobris; alter vero post annos 16, mortuus est die 12 aprilis, in consulatu *Constantii Aug. V* et *Galli Cæsaris*, nempe anno 352.

XXXVII. Liberius Romanus post Julium præfuit Ecclesiæ usque ad annum 366, quo anno, *coss. Gratiano* et *Dagalaipho*, die 24 septembris migravit e vita. Hunc aliqui ex pontificum numero excludunt, quod apud Sirmium exul subscripserit formulæ arianorum. At ea formula non damnabat *ὁμοούσιον*, nec erat expresse hæretica.

XXXVIII. Pulso in exilium Liberio ab imperatore Constantio et sponte cedente episcopatu, commissum Ecclesiæ regimen *S. Felici II*, qui anno 359 martyr occubuit. Liberius vero romanæ reversus Ecclesiæ rursus præficitur. Plures pontificatum Felicis oppugnant, quem nos alibi vindicavimus.

XXXIX. Ab anno autem 366 emortuali Liberii usque ad annum 384, exercuit pontificis maximi munus *S. Damasus*, plurimis virtutibus clarus². Compresso Ursicini schismate,

¹ Exolevit opinio asserentium Constantinum Magnum a Sylvestro regeneratum fuisse baptismate, tradente Eusebio, cui Patres scriptoresque gravissimi subscribunt, baptizatum fuisse morti proximum prope Nicomediam. Nutant etiam quæ de donatione constantiniana traduntur.

² Sanctos Damasum pontificem et Laurentium M. hispanos, quos nonnulli recentiores Romæ exortos scripsere, Hispaniæ asseruit, vindicavitque vir Cl. *Franciscus Perezus Bayerius*.

refutatis falsis criminationibus, arianis et apollinaristis damnatis, de Ecclesia optime meritis obiit prædicto anno 384, die 11 decembris, consulibus *Rechimero* et *Clearcho*.

XL. Damaso e vivis sublato gubernavit Ecclesiam *S. Siricius* annis tredecim, obiitque VIII kalendas martias, anno 398, *Honorio A. IV* et *Eutychiano* *cons.* Hujus et sequentium PP. recipiuntur decretales epistolæ, nam præcedentium suppositæ aut saltem dubiæ creduntur.

XLI. Suffectus Siricio *S. Anastasius* Romanus, Maximi filius¹, qui annis quatuor romanam gubernavit Ecclesiam, ad cœlestem patriam profectus, *Arcadio V* et *Honorio V* *cons.*, nimirum anno ær. v. 402, posteaquam damnaverat errores Origenis; et Rufinum, qui libros *Περὶ ἀρχῶν* latinitate donavit, Romam ut se purgaret, adire jusserat, et renuenti obtemperare anathema inflixerat.

PATRIARCHARUM NOMINA.

Sederunt Alexandriæ post Theonam *Petrus*, *Alexander*, *Athanasius*, *Petrus II*, *Timotheus* et *Theophilus*. Antiochiæ post Cyrillum *Tirannius*, *Vitalis*, *Philogonius*, *Paulinus*, *Eustathius*², *Eulalius*, *Meletius* et *Flavianus*. Jerosolymis post Zabdam *Hermon*, *Macarius*³, *Maximus*, *Cyrillus*, *Joannes II*.

CAPUT II.

QUARTO SÆCULO CELEBRATA CONCILIA.

Plura quarto sæculo celebrata fuerunt concilia: quædam pro ecclesiastica disciplina, quædam adversus hæreses, maxime arianam, quædam etiam ab iisdem heterodoxis ad eludendas ecclesiasticas definitiones.

¹ *Anastasio* nomen idem significat ac hæbraicum *Joachim*, quod interpretatur *Domini resurrectio*. Resurrectio enim dicitur *ἐνάστασις*. Vide adnot. ad proximum caput III, ubi de *Photino*.

² *Euphronius*, quem Eustathio dejecto substitutum inquit Sozomenus lib. II, ab Eusebianis intrusus fuit.

³ Inventa est Jerosolymis sedente Macario crux Domini, et hujus inventionis historia traditur a Rufino lib. X *Hist. eccl.*, cap. VII et VIII, a Sozomeno lib. II, cap. I, et a Theodorito lib. I, cap. XVIII. Ex his, quæ narrantur, hauserunt scriptores cæteri.

Concilia primi generis sunt: *eliberitanum* in provincia Hispaniarum Bœtica, anno 305¹; *cirtense* in Numidia, provincia Africae, eodem anno; *ancyranum* anno 314 aut 315; *neocæsariense* in Ponto circa idem tempus; *carthaginensia* anno 390, 398 et 399; *hipponense* anno 393. In his collapsa Ecclesiarum disciplina fuit editis saluberrimis ac tempori congruentibus definitionibus restituta.

Adversus donatistas in Africa plures coactæ fuerunt synodi. Atque in memorata urbe *Carthagine* duæ, una anno 306, altera anno 348. *Romana* sub Melchiade anno 313, et *arelatensis* convocata a Constantino anno 314. Donatistæ etiam factionis suæ synodos congregarunt, *Carthagine* anno 308 et 311, necnon *Bagæ* in Numidia, anno 394.

Contra arianam hæresim celebrata fuere quæ sequuntur concilia: *alexandrinum* sub Alexandro antistite anno 315. Ibi dem alterum, cui omnes episcopi Ægyptii cum Osio Cordubensi interfuerunt, anno 324. Proximo autem anno 325 celebratum fuit celeberrimum *nicænum* concilium, primum *œcumenicum*, in Bithynia. Interfuerunt episcopi, qui in damnationem Arii consenserunt 318², præter clericorum, aliorumque virorum ingentem numerum. Aduit et religiosissimus imperator Constantinus. In hac synodo Verbum divinum declaratum est Patri *consubstantiale*, extinctum schisma meletianum et finita de die Paschatis controversia.

Nicænam fidem confirmarunt adversus arianam perfidiam *concilium sardicense* seu *Illyrici*, celebratum præside Osio anno 347; *mediolanense* anno 355, in quo catholici nolentes subscribere condemnationi S. Athanasii pulsati sunt in exilium; *ariminense* anno 359, in quo episcopi 400, primum fidem ni-

¹ Circa epocham concilii eliberitani viris eruditissimis dissentientibus sequimur vulgarem calculum.

² Inter istos miraculorum gloria claruisse *Paphnutium* episcopum in superiori Thebaide, et *Spiridionem* episcopum Trimithuntis in Cypro, refert Socrates lib. I, cap. XI et XII. Qui nicæno concilio præfuisse putarunt romanum pontificem Julium, apud Gelasium Cyzicenum, ubi scriptum erat, *πόλιος Ρωμαίων ἐπίσκοπος*, forte pro *πόλιος*, aut *πέλειος*, legerunt *Ίουλιος*. Videtis Petrum de Marca in *Concordia sacerdotum et imperatorum*, lib. V, cap. III.

cænâ decreto firmarunt, sed postea fraudibus circumventi, minisque tentati, plures formulæ subscripserunt supprimendi *omoousion*. *Romanum Julii* anno 342 et *Damasi* anno 370, necnon aliud 378, et *alexandrinum* anno 349, quo S. Athanasii causa discussa fuit et vindicata innocentia; quemadmodum in *jerosolymitano* anno 350.

Eumdem quippe Athanasium, ariani conciliis episcoporum suorum coactis, non semel deponi et in exilium detrudi curarunt. Actum id anno 334 in synodo *Cæsareæ* in Palæstina; anno 335 in synodo *tyria*¹; anno 336 in *constantinopolitana* eusebianorum; anno 341 in *antiochena*.

Aliis insuper pseudosynodis aut ariana perfidia aut versutia obstitit veræ fidei. Nam in *sirmiensi* semiarianorum, anno 351, qua depositus fuit Photinus, nulla *consubstantialis* facta fuit mentio; in *sirmiensi* altera anni 357, eadem vox rejecta fuit, atque proscripta; et in *sirmiensi* tertia, paulo post celebrata, eadem, ac in priori synodo, callide in fidei formula omissa est vox ὁμοούσιον, *consubstantiale*. Sed pseudoconcilia hactenus enumeravimus; ad orthodoxa revertamur oportet.

In concilio *cæsaraugustano* provinciæ tarraconensis, anno 380, damnati fuerunt priscillianistæ; in *aquileiensi*, anno 381, Palladius arianus; in *burdigalensi* anno 385, rursus Priscillianus et Instantius; in *capuano*, anno 389, Bonosus; in *mediolanensi*, anno 390, Jovinianus.

¹In hac Tyri synodo *Archaph*, qui S. Athanasium accusaverat, quod manum Arsenio præcidisse ad maleficia patranda, ipsomet Arsenio comprehenso et cum utraque manu adinvento, confusione permotus e conspectu Patrum cum cæteris calumniatoribus se subduxit. Vide Athanasium Apol. II. Fuit *Archaph* episcopus factionis meletianæ apud Memphim. Appellabatur quoque Joannes. Irrepsit mendum apud Socratem lib. I, cap. xxx, ubi vocatum Ἀχάαβ, *Achaab*, legendum Ἀρχάφ, *Archaph*. Arseni tamen historiam ad synodum arianorum Cæsareæ anno 334, aut præcedenti coactam plures referunt. Vide eruditorum notas in Sozomeni librum II, cap. xxiii.

In antiochena synodo depositum *Eustachium*, ejus urbis episcopum, nicænæ fidei propugnatorem, eique suffectum *Euphronium*, narrat Socrates, lib. I, cap. xxiv, Sozomenus, lib. II, cap. xix, Eusebius, *Vita Const.*, lib. III, cap. lxx. Id refert Theodoretus ad annum 330, Philostorgius ad annum 329, Baronius ad annum 324.

Laudandum est specialiter celebratum anno 381 *Constantinopoli*. Est enim concilium *œcumenicum II*. Aduere episcopi catholici 150 et macedoniani 36. Sed hi nolentes approbare ὁμοούσιον discesserunt ex urbe. Confirmata est in hac synodo fides nicæna, damnata hæresis Macedonii, addita Symbolo verba quæ Spiritus sancti enuntiant divinitatem. Ad horum intelligentiam necessaria est notitia quæ infra subjicitur hæreticorum.

Theophilus Alexandrinus sub finem hujus sæculi, et anno 399 juxta Baronium, juxta Pagium autem anno 401, damnavit in synodo *alexandrina* origenistas, eiecitque his adhærentes monachos nitrienses; quos cum ignota expulsionis causa excepisset Chrysostomus, orta sunt inter clarissimos hos præsules dissidia.

CAPUT III.

SCHISMATA ET HÆRESES IV SÆCULI.

Tria schismata, præter excitatum Romæ ab Ursicino, sedente Damaso, exorta sunt quarto sæculo. Ac primum *donatistarum*, cujus auctor fuit *Donatus*, a Casis nigris episcopus in Numidia, ac promotor *Donatus* alter, successor Majorini in episcopatu carthaginensi. Erupit circa annum 311, et sese continuit intra Africæ limites. Donatistæ *circumcelliones*, quod vagarentur, etiam vocati, in sua tantum communionem Ecclesiam contineri jactabant, irritumque censebant baptismum ab improbis administratum.

Schisma alterum fuit *meletianum* ineunte sæculo a *Meletio* Lycopolitano, seu muniensi episcopo, nuncupatum, qui, cum in persecutione Maximini immolasset idolis, e sede dejectus a S. Petro Alexandrino¹, aram contra aram erexit, discissis Ægyptiorum Ecclesiis.

Tertium schisma *luciferianum* dictum est a *Lucifero* Calaritano, qui cum Antiochiæ, cujus urbis episcopatum gerebat

¹Meletius a S. Petro synodali sententia damnatus et depositus fuit anno 305. Vide II Apologiam Athanasii.

Meletius, consecrasset Paulinum, anno 362 occasionem præbuit, ut alii Meletio, alii Paulino adhærent. Ad ordinationem tamen Paulini impulerunt Luciferum catholicorum dissidia, neque Lucifer, quem inter sanctos vocant Sardi, alicujus hæreseos aperte convincitur, quanquam luciferiani quidam traderent rationalem animam gigni ex traduce, et in Cod. theodosiano Euresius e secta luciferianorum vocetur hæreticus.

Deteriores autem hæreses fuerunt *Arii*, *Macedonii*, *Apollinaris*, *Photini*, *Priscilliani*, *Helvidii* et *Joviniani*, *Arius*, presbyter alexandrinus, filius Ammonii, cœpit post annum 315 pestilentissimæ hæresis propinare venena, affirmans *Trinitatis* personas pares non esse gloria ac majestate, sed *Verbum* esse initium creaturarum, expers paternæ substantiæ et factum ex non extantibus. Ad latrinam secedens urgente alvi necessitate, animam cum intestinis efflavit anno 336. Inter arianos vero alii Filium creaturam Patri *dissimilem* asserebant, ut Aetius, Eunomius, Eudoxius; atque hi appellati sunt *Anomæi*, ἀνομοιοι enim idem est ac *dissimilis*¹. Alii *similem* quidem, sed non *consubstantialem* dicebant, ut Narcissus, Demophilus, cæterique episcopi semiariani tertiæ synodi sirmiensis, a quibus approbatum est ὁμοιωσιον, *substantia simile*, non probatum ὁμοουσιον, *consubstantiale*. His accesserunt *eusebiani*, qui ab Eusebio nicomediensi partibus arianorum addicto nomen traxerunt².

¹ Auctor anomæorum *Eunomius*, qui cyzicenam regebat Ecclesiam, et non in Trinitatem, sed tantum in Christi mortem baptizandum esse docebat, ut inquit Sozomenus lib. VI, cap. xxv. Cum Eunomio conspirarunt *Eudoxius* inuasor patriarchatus antiocheni, apro sylvestri comparatus; *Aetius*, quem a Flaviano accusatum Leontius exuerat diaconatu, *Georgius* alexandrinæ insidiator Ecclesiæ, alique hujus furfuris.

² Pro arianis pugnarunt *Eusebius* nicomediensis, *Theognis* nicænus, *Eustathius* antiochenus, Sabellianus, alique plures, qui nicænam fidem tentarunt subvertere. Socrates lib. I ait, jussu Eudoxii C. P. Eunomium, de quo supra, sermonem ad populum habuisse in die *Theophaniæ*, et utrumque ausum dicere, Josephum post ineffabilem partum coivisse cum Virgine, et Filium ac Spiritum sanctum esse ministros et servos Patris, quod asserit quoque Philostorgius, lib. VI, cap. II. Apud eundem historicum lib. IV, cap. xv, fit mentio hæresis *borborianorum* in Cilicia degentium. Eisdem commemorat etiam S. Philastrius. Laudabant hi carnalem concupiscentiam, negabant futurum judicium, et incedebant

Quod Arius de Verbo Dei, *Macedonius* asseruit de Spiritu sancto, hunc ad conditionem deprimens creaturarum. Macedonius constantinopolitanum adeptus erat episcopatum, cum circa annum 360 cœpit disseminare hæresim, in Thracia præsertim, et Bithynia, et Asia propagatam. Ei adhærentes ab illius nomine *macedoniani*, a dogmate autem, quo divini Spiritus majestati bellum intulere, *pneumatomachi*, ἀπὸ πνεῦμα καὶ μάχομαι, sunt appellati.

Apollinæ duo fuerunt, pater et filius, presbyter unus et institutor grammaticæ, alter rhetoricæ præceptor et in Ecclesia lectoris functus officio. Pater Alexandria Berytum, Beryto migraverat Laodiceam, ibique vetiti a Theodoto episcopo laodiceo uti consuetudine Epiphaniï sophistæ, ne ad gentilium superstitionem delaberentur; Apollinaris filius id ducens contumeliæ loco, novam hæresim condidit, imperante Constantio, dogmatizans hominem absque anima assumptum fuisse a Deo verbo, ac postmodum assumptam quidem animam, sed mente destitutam, cui proinde loco mentis esset idem Verbum. *Apollinaristæ* hoc autumantes dicuntur.

Photinus a Galatia, sed Sirmii in Pannonia episcopus et Marcelli Ancyrani discipulus, adhæsit aliquando hæresi sabellianæ; tum addidit Christum esse ψιλὸν ἄνθρωπον, id est, purum putum hominem, neque ante Mariam extitisse, depositus et damnatus in I et in II synodo sirmiensi. Cœpit blasphemias evomere anno 341, obiitque in Galatia anno 377. *Photini* sequaces a Vigilio Tapsensi et ab Augustino appellantur *homoncionistæ*¹.

cæno faciem oblinientes. Hinc nomen traxerunt, cœnum quippe græce dicitur βόρβορος, hæretici θαυματόποιοι *miraculorum* nempe *effectores*, qui absurda jactabant miracula, fuerunt, ut opinor, perditissimi ariani; recensentur enim in istorum classe apud eundem Philostorgium, initio libri IX, *Aetius*, *Eunomius*, *Leontius*, *Candidus*, *Evagrius*, *Arrianus*, *Florentius* et *Theophilus* Indus, quos ille tanquam *consubstantialis* oppugnatores prædicat.

¹ A Photino in hæresim fuisse pertractum romanum pontificem *Anastasium*, affirmat Dante, celeberrimus poeta etruscus, *inferni* cantu undecimo. Christophorus Landini et Alexander Vellutelli in Commentariis suis ad prædictum cantum XI aiunt, *Anastasio* Photini hæresi infectum, fuisse

Priscillianus in Hispania ortus familia nobili ac prædivite, seductus a Marco quodam Ægyptio gnostico et manichæo¹, duorum principiorum atque fatalis necessitatis errores innovavit, mendacium ac perjurium licitum esse tradidit, promiscuas probavit libidines, sabellianorum fovit deliramenta, ac traducta sub humilitatis specie flagitiosissima vita, Treviris damnatus est capitis, anno, ut fertur, 388.

Perpetuam Deiparæ virginitatem denegarunt *Helvidius* et *Jovinianus*. Quorum primus discipulus Auxentii episcopi mediolanensis, ariani, circa annum 380, vix primis imbutus litteris conscripto libello tradidit, Mariam post Domini nativitatem alios filios ex Josepho carnali concubitu peperisse. *Jovinianus* vero monachus apostata et auditor Helvidii docuit ulterius servandam non esse pudicitiam, nuptias solatia esse ad despumandas libidines, atque meritorum et præmiorum sustulit discrepantiam, damnatus sedente Romæ Syricio, anno 390, et lege Honorii anno 412, quo adhuc superstes conventicula agebat, plumbatis cæsus, et in Bubiam Dalmatiæ insulam relegatus.

Romanum, eandem hæresim palam tradidisse; dum autem illam confirmare studeret, infelici obitu periisse. Ac Vellutellus hunc pontificem fuisse ait *Anastasium*, hujus nominis quartum. Hæc autem nulla ratione consistunt. Nam *Anastasius IV*, Romanus, sedit sæculo duodecimo, *Photinus* autem hæresim spargebat suam sæculo Ecclesiæ quarto. Verum hoc sæculo Ecclesiam administravit *S. Anastasius*, hujus nominis primus, quem photinianum hæreticum appellare audacia est maxima. Primo enim *Anastasius I* inter sanctos romana veneratur Ecclesia. Deinde hunc Romam habere non meruisse, recte scribit ad annum 368 venerabilis Cæsar S. R. E. cardinalis Baronius. Insuper quis hunc hæreticum dixerit, quem apostolicæ sollicitudinis anxium, sibilantia hydræ hæreticorum ora composuisse, et libros Origenis *Periarchon*, horumque interpretem *Rufinum* damnasse, ad Principiam et ad Demetriadem scripsit S. Hieronymus? Idem Anastasium in epistola ad Geruntiam summopere commendavit. Quanti insuper Anastasium pontificem fecerit S. Paulinus, apertum est ex hujus litteris ad *Delphinum* in Gallia episcopum. Hinc perspicuum est, poetas sibimet *quodlibet audendi*, ut Venusinus aiebat, factam sibi existimare potestatem,

¹ Ægyptii sæculo IV magna ex parte manichæis adhæsere. *Hieracitas* hos Manetis gregarios legimus fuisse appellatos. Horum unus fuisse creditur *Marcus* seductor Priscilliani et Memphi ortus.

Hæ quidem fuerunt præcipuæ quarti sæculi hæreses, sed quasdam alias commemorat Epiphanius, videlicet *audianorum*, ab Audæo Syro, qui affingentes Deo humani corporis delineamenta, *anthropomorphitæ* sunt appellati ab ἀνθρωπος, *homo*, et μορφή, *figura*¹; *antidicomarianitarum*, asserentium cum Helvidio Virginem post partum copulatam fuisse viro; unde dicti sunt *Mariæ adversarii*, ἀντιδικος enim et *adversarius* idem sonant; *collyridianorum*, qui Deiparæ tanquam numini sacrificabant, nomen sortiti a κολλυρίς, *siliginea placenta*, Virgini ab illorum oblata foeminis; *messalianorum* denique, asserentium omissis omnibus aliis operibus orationi tantummodo esse vacandum, nullumque ex Ecclesiæ sacramentis, Baptismi etiam et Eucharistiæ, percipi fructum. Hos *euchitas*, ab εὐχή, *oratio*, et *enthusiastas*, ab ἐνθουσιάζω, *numine agor vel insanio*, dixerunt².

CAPUT IV.

DE ECCLESIASTICIS SÆCULI IV SCRIPTORIBUS.

Brevitati studentibus locus non est plurimos sæculi hujus distincte recensere scriptores. Præcipuos itaque et litteris æque ac sanctitate celebres laudabimus separatim, tum coacervatim reliquos.

Occurrit primo *S. Athanasius* Alexandrinus, insectator arianorum acerrimus³. Interfuit anno 325 nicæno concilio et anno proximo suffectus est Alexandro in episcopatu patriæ suæ. Non semel arianorum machinationibus coactus est solum ver-

¹ Ab origenistis etiam catholici *anthropomorphitæ* sunt appellati, quasi rejicientes Origenis allegorias etiam Scripturæ loca, quæ Deo manus, pedes, cæteraque adtribuunt humana membra, sensu dumtaxat litterali exponerent. A qua insimulatione neque sanctissimi viri Epiphanius et Hieronymus, apud Joannem Jerosolymitanum et Rufinum, fuerunt immunes.

² In *Historia* Philostorgii, lib. VIII, n. III, describitur hæresis cujusdam episcopi *Theodosii*, qui, Joviano imperante, ad impia eunomianorum dogmata addebat, Christum eximio virtutum studio ex natura mutabili immutabilem evasisse et Deum neque loqui posse, neque audire, quoniam lingua caret et auribus.

³ Quod narrant de Athanasio puero alios pueros baptizante, magna laborare suspicione demonstrant in ejus Vita doctissimi PP. S. Mauri.